Den Europæiske Unions
Tidende

DA
C-udgaven

C/2025/3173

20.6.2025

Det Europæiske Regionsudvalgs perspektivudtalelse — den europæiske havpagt

(C/2025/3173)

Hovedordfører: Mätta IVARSSON (SE/De Grønne), medlem af regionsrådet, Skåneregionen

POLITISKE ANBEFALINGER

1. Det Europæiske Regionsudvalg ser med tilfredshed på Kommissionens initiativ til at øge sammenhængen i EU's havpolitikker. Udvalget understreger, at der — for at bringe Europa i en position som marin magt og for at udnytte havenes muligheder — i den europæiske havpagt bør tages hensyn til de forskellige dimensioner af bæredygtighed: havbeskyttelse og -genoprettelse, udvikling af den bæredygtige blå økonomi, viden om havene og forskning, stedspecifik havforvaltning og borgernes trivsel ved kysterne og i andre områder, som er forbundet med havene. Udvalget fremhæver, at holistisk havforvaltning også afhænger af en ramme for flerniveaustyring, navnlig hvad angår den tætte inddragelse af lokale og regionale myndigheder og af behovet for at dække landbaserede aktiviteter, der påvirker havenes sundhed;

2. fremhæver, at disse prioriteter skal være indbyrdes forbundne for at beskytte havmiljøer, støtte modstandsdygtige og konkurrencedygtige økonomier og sikre trivsel i lokal- og regionalsamfund i kystområder og andre steder i betragtning af, at trivsel og velstand på lang sigt for mange af dem afhænger af sunde have. Desuden er det nødvendigt at sikre, at kystsamfund, samfund, der praktiserer ikkeindustrielt fiskeri, og andre interessenter inddrages aktivt i beslutningstagningen vedrørende havene, samt gøre enkeltpersoner og fiskersamfund mindre sårbare over for virkningerne af havforringelse, naturkatastrofer og menneskeskabte miljøforringelser, herunder af disse kystsamfunds potentielle eksistensgrundlag;

3. understreger, at det er afgørende at opnå »god miljøtilstand« i henhold til havstrategirammedirektivet, da et velbevaret havmiljø understøtter den økonomiske stabilitet og bidrager til at afbøde klimaforandringernes indvirkning på de europæiske kystregioner, som fremhævet i Det Europæiske Miljøagenturs europæiske klimarisikovurdering fra 2024 ([1]);

4. værdsætter Kommissionens beslutning om at indlede den nye politiske cyklus med at udarbejde den nye europæiske havpagt. Det viser, at Kommissionen er villig til at anlægge en strategisk og holistisk tilgang til havene. Udvalget opfordrer Kommissionen til at kommunikere regelmæssigt om gennemførelsen af pagten samt udstede en køreplan for de forpligtelser, der skal ledsage den;

5. fremhæver den finansieringskløft, der påvirker maritime aktiviteter, og opfordrer til, at der sikres tilstrækkelig finansiering til en retfærdig omstilling til en regenerativ maritim økonomi med lav indvirkning og effektiv beskyttelse og genopretning af marine økosystemer og videnskabelig forskning. Udvalget mener, at pagten bør bidrage til at fremme innovative finansieringsmekanismer og skabe incitamenter til at anvende bæredygtig praksis;

6. understreger, at den næste FFR bør indeholde passende finansieringsinstrumenter, som skal svare til de forskellige lokale socioøkonomiske strukturer. Dette forudsætter, at der udvikles en holistisk tilgang til disse instrumenter med forvaltning på flere niveauer og med deltagelse af de nationale, regionale og lokale myndigheder;

7. minder om de erfaringer, der er gjort i forbindelse med udarbejdelsen af den langsigtede vision for EU's landdistrikter ([2]), og understreger behovet for at sikre, at gensidigt fordelagtige forbindelser mellem kystområder og indre områder integreres i alle EU-politikker ved at udnytte den stærke indbyrdes afhængighed mellem kystområder og indre områder bedst muligt.

([1]) EEA Report 01/2024, European Climate Risk Assessment.
([2]) Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — En langsigtet vision for EU's landdistrikter (EUT C 270 af 13.7.2022, s. 18).

Holistisk tilgang til havforvaltning

8. Det Europæiske Regionsudvalg fremhæver, at sunde have er afgørende for EU, medlemsstaterne, de lokale og regionale myndigheder og EU-borgerne, da de opretholder biodiversiteten, fremmer økonomien, støtter trivslen samt udgør en forudsætning for en bæredygtig forvaltning af de marine økosystemer og derved bidrager til fødevaresuverænitet. Udvalget mener, at havene interagerer med mennesker på flere måder, og at de er altafgørende set ud fra et miljømæssigt, økonomisk, kulturelt, strategisk og rekreativt perspektiv;

9. glæder sig over, at Kommissionen arbejder på at udvikle en strategisk tilgang til havene, der skal øge sammenhængen og synergien mellem forskellige mål, værktøjer, politikker og prioriteter, herunder:

a) EU's overordnede miljømål som beskrevet i den europæiske grønne pagt og defineret ved overholdelsen af EU's og medlemsstaternes internationale forpligtelser, den forbedrede europæiske konkurrenceevne, der beskrives i Draghirapporten, og Europas civile og forsvarsmæssige beredskab som skitseret i Niinistörapporten

b) områder med europæisk politisk indflydelse, herunder havdiplomati og fremme af styrket international og regional havforvaltning

c) sektorpolitikker såsom den fælles fiskeripolitik, den blå økonomi, EU's havforsknings- og innovationsstrategi samt klimatilpasningsplanen;

påpeger, at ovennævnte helhedsorienterede tilgang anlægges i en global sammenhæng, hvor nationerne behandler havene som landzoner, og hvor havene er genstand for territoriale stridigheder. Udvalget understreger derfor, at havpagten også bør omfatte et fjerde element, nemlig:

d) et stærkere fokus på omstridte havressourcer og havenes øgede geostrategiske betydning i en multilateral og fragmenteret verden. Dette er i overensstemmelse med behovet for at øge modstandsdygtigheden i »regioner med eksterne land- og søgrænser, som udgør geografiske adgangsporte til Den Europæiske Union, for [at opretholde] Unionens sikkerhed og modstandsdygtighed« ([3]). Udvalget fremhæver, at disse nye geopolitiske trusler understøtter behovet for at sikre hensigtsmæssig maritim fysisk planlægning mellem forskellige aktiviteter og behovet for at undgå et »fysisk pres«

e) styrkede forvaltningsrammer sammen med mekanismer, der koordineres på globalt, regionalt og nationalt plan, for at sikre en integreret økosystemforvaltning og beskyttelse af kystsamfund;

10. understreger, at sunde have udgør grundlaget for at maksimere de maritime industriers langsigtede økonomiske potentiale. Beskyttelse og bæredygtig forvaltning af marine økosystemer skal være kernen i pagten, da sunde økosystemer er afgørende for at sikre produktivitet, modstandsdygtighed og fremtidig udvikling i sektorer, der er afhængige af havet;

11. påpeger, at en holistisk tilgang ikke er ensbetydende med ensartede generelle politikker, der anvendes vilkårligt på tværs af alle regioner, uden at der tages nøje hensyn til lokale forskelle. En sådan tilgang skal i stedet afspejle de regionale og lokale samfunds forskellige behov og interesser og anerkende, at en universel model hverken er effektiv eller bæredygtig. Udvalget opfordrer til, at havpolitikkerne udvikles i tæt samarbejde med de lokale og regionale myndigheder og borgerne på baggrund af principperne om flerniveaustyring, aktiv nærhed og partnerskab, hvilket giver mulighed for skræddersyede, kontekstspecifikke tilgange, der respekterer lokale særtræk, og fremmer udveksling af god praksis blandt og samarbejde mellem de maritime sektorer;

12. understreger betydningen af at sikre, at havforvaltningen understøttes af solid politisk sammenhæng og retligt bindende mål, der overvåges og om nødvendigt håndhæves med visse mellemrum. Dette omfatter en styrkelse af forbindelsen mellem havstrategirammedirektivet og målene for maritim fysisk planlægning;

13. minder om konklusionerne fra mødet mellem EU's hav- og vanddirektører i juni 2024, hvori der opfordres til yderligere tiltag for at sikre god miljøtilstand for marine økosystemer og navnlig til, at havstrategirammedirektivet udvides til en »europæisk havret« ([4]);

([3]) Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Choksikring af EU's regioner: Styrkelse af den lokale og regionale økonomiske modstandsdygtighed i forbindelse med det indre markeds strategiske udvikling (EUT C, C/2024/7061, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj).

([4]) Uformelt møde mellem EU's hav- og vanddirektører — endelige konklusioner 13.-14. juni 2024.

14. opfordrer til, at der i kommissærkollegiet nedsættes en projektgruppe vedrørende gennemførelsen af havpagten under ledelse af kommissæren med ansvar for fiskeri og havet for at sikre, at der anvendes en holistisk tilgang i forbindelse med gennemførelsen.

Blå økonomi med lav indvirkning

15. Det Europæiske Regionsudvalg fremhæver behovet for at støtte maritime aktiviteter, der påvirkes af eller forværrer den tredobbelte miljøkrise, i en retfærdig omstilling til en blå økonomi med lav indvirkning, som respekterer planetens begrænsninger og havenes bæreevne;

16. fremhæver betydningen af maritim fysisk planlægning for at sikre sammenhæng mellem økonomiske og sociale politikker samt miljø-, klima- og sektorpolitikker. Udvalget anerkender udfordringen med »fysisk pres« i EU's farvande og fremhæver, at sameksistens kan være et strategisk redskab til at støtte opfyldelsen af EU's og internationale biodiversitetsmål og samtidig støtte lokalsamfundene. Udvalget fremhæver, at placeringen af vedvarende offshoreenergi sammen med miljøvenligt fiskeri eller lavtrofisk akvakultur skal undersøges inden for rammerne af maritim fysisk planlægning;

17. minder om, at udbredelsen af offshorevindenergi er et centralt aspekt i gennemførelsen af den europæiske grønne pagt og sikringen af Europas konkurrenceevne og energiforsyningssikkerhed. Udvalget opfordrer til udvikling af grænseoverskridende offshoreenergiudbud for at begrænse konflikter vedrørende anvendelsen og rationalisere energiinfrastrukturer. Udvalget har tillid til, at lokale og regionale myndigheder udvikler passende energistrategier;

18. opfordrer Kommissionen til at beskytte den europæiske offshoreenergiindustri mod illoyal konkurrence ved at fastsætte minimumspriser og et krav om at sikre, at langt størstedelen af værdikæden forbliver europæisk, ved at fastsætte nye kriterier i offshoreenergiudbud, bl.a. gennem indførelse af obligatoriske ikkeprismæssige kriterier for biodiversitet, sociale aspekter og cirkularitet og ved at knytte disse projekter til relevante programmer for genopretning af biodiversitet;

19. anerkender, at de forskellige aktiviteter kan skabe synergier eller konfliktforhold afhængigt af deres art og placering i tid og rum. Udvalget mener, at havpagten bør bidrage til at muliggøre lokal fysisk planlægning for at sikre, at synergierne mellem maritime aktiviteter maksimeres, og at afvejningerne reduceres og/eller forvaltes. Udvalget fremhæver, at beskyttede havområder ikke må betragtes som en aktivitet med mulige afvejninger.

Fødevarer

20. Det Europæiske Regionsudvalg anerkender, at fiskeressourcerne er begrænsede i omfang og tæt forbundet med de marine økosystemers overordnede kvalitet. Udvalget påpeger, at EU's langsigtede fødevaresuverænitet fortsat er et centralt strategisk mål for Unionen, som kun kan nås gennem en bæredygtig forvaltning af de marine økosystemer. Udvalget anerkender havenes rolle og søfolks traditionelle viden om produktionen af fødevarer af høj værdi fra fiskeri og akvakultur som anerkendt i meddelelsen *En vision for landbrug og fødevarer* ([5]). Udvalget fremhæver landbrugspolitikkens indvirkning på de maritime økosystemers sundhed og de udfordringer, som udvaskning af næringsstoffer og eutrofiering medfører, både for opfyldelsen af EU's miljømål og for fiskerisektoren;

21. mener, at bæredygtigt forvaltede fiskebestande er afgørende for at opretholde en rentabel fiskeindustri, der er i stand til at sikre arbejdspladser i fiskerisektoren og i den lokale forsyningskæde, der er afhængig af den. Udvalget mener, at det ikkeindustrielle segment i fiskerisektoren er det segment, der rummer de største fordele for lokalsamfundene og anvender de mest miljøvenlige praksisser, og at det bør støttes for at sikre deres aktiviteters modstandsdygtighed på lang sigt. Udvalget erkender, at fiskeri er en grundlæggende del af kulturen og økonomien i mange kystsamfund. Det fremhæver, at overfiskede eller udtømte fiskebestande eller fiskebestande under genopretning bør genopbygges, samtidig med at der tilskyndes til bestræbelser på at sikre, at levende ressourcer ikke længere udsættes for overfiskning i havene, under hensyntagen til konsekvenserne af det ulovlige, urapporterede og uregulerede fiskeri (IUU-fiskeri), som praktiseres af fiskerflåder fra tredjelande, for at støtte kystfiskeres langsigtede modstandsdygtighed. Udvalget mener også, at der bør tages hånd om spredningen af invasive ikkehjemmehørende arter;

22. fremhæver behovet for at ændre forbrugsmønstrene i EU, så de bliver mindre afhængige af importerede produkter og mere af lokal produktion. Udvalget mener, at der er potentiale for lokal og regional udvikling med hensyn til at øge forbruget af lokalt producerede produkter med korte forsyningskæder. Udvalget fremhæver den skadelige rolle, som industriel akvakultur kan spille for vores egne og tredjelandes ressourcer, når den fører til overfiskning med henblik på fiskemelsproduktion. Udvalget understreger, at der er brug for at efterstræbe en akvakultur med lav miljøpåvirkning, navnlig alger og toskallede bløddyr, som det bedst egnede alternativ til produktionen af akvatisk protein, i lyset af de faldende fiskebestande og nødvendigheden af deres bevarelse;

([5]) COM(2025) 75 final.

23. minder om, at de marine biologiske ressourcer, som endnu ikke er blevet vurderet, i regionerne i den yderste periferi, hvis havområder udgør mere end halvdelen af EU's samlede eksklusive økonomiske zoner, burde kunne forvaltes effektivt og bæredygtigt og i overensstemmelse med målene om at skabe økonomiske, sociale og beskæftigelsesmæssige fordele samt bidrage til at gøre fødevarer mere tilgængelige, ikke alene til gavn for disse regioners udvikling, men for hele EU;

24. anerkender den rolle, som udviklingen af lavtrofisk akvakultur kan spille for fødevaresikkerheden og beskæftigelsen, ikke mindst i landdistrikterne, og behovet for at fremme udviklingen af bæredygtig akvakultur;

25. påpeger, at EU er verdens største marked for fisk og skaldyr, og anerkender EU's store ansvar for bæredygtig forvaltning af naturressourcerne. Udvalget mener samtidig, at det er afgørende at beskytte den europæiske fiskerflåde og fiskeindustri mod illoyal global konkurrence og sikre lige vilkår i forhold til importerede fisk og skaldyr, navnlig fra ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri eller fra miljøødelæggende praksis.

Turisme

26. Det Europæiske Regionsudvalg værdsætter den rolle, som bæredygtig turisme spiller i kystområderne, og dens betydning for at sikre velfungerende kystsamfund. Udvalget anerkender den risiko, som turisme, der ikke er i balance, udgør i følsomme områder med skrøbelige økosystemer. Udvalget mener, at havpagten bør bidrage til at udpege værktøjer og mekanismer, som skal minimere risiciene forbundet med overudnyttelse og forringelse af miljøet og kulturarven som følge af en ukontrolleret og ureguleret tilstrømning af turister til bestemte steder og i bestemte perioder;

27. fremhæver behovet for et rent hav for at sikre kystturismens tiltrækningskraft på lang sigt gennem bæredygtig anvendelse af natur- og kulturressourcer og de mange fordele, som beskyttede havområder giver lokale turistaktiviteter;

28. fremhæver, at EU's mål om at nå op på 30 % beskyttede havområder — med 10 % under streng beskyttelse — pr. region langt fra er nået. Udvalget bemærker, at over 80 % af EU's beskyttede havområder kun giver minimal regulering af marine aktiviteter;

29. opfordrer til et forbud mod destruktive fiskeriaktiviteter, som f.eks. bundtrawl, i alle beskyttede havområder. Udvalget fremhæver den skadelige virkning af industrielt pelagisk trawl i visse områder, især for kystfiskeriet og lokalsamfundene.

Bæredygtig og cirkulær økonomi

30. Det Europæiske Regionsudvalg understreger, at regionerne har forskellige muligheder, der i høj grad afhænger af deres fysiske og geografiske karakteristika. Udvalget fremhæver det potentiale for bæredygtig energiproduktion, der ligger i udviklingen af havvindmølleparker, tidevandsenergi og omdannelse af termisk havenergi;

31. minder om, at udbredelsen af offshorevindenergi er et centralt aspekt i gennemførelsen af den europæiske grønne pagt og sikringen af Europas konkurrenceevne og energiforsyningssikkerhed. Udvalget påpeger, at der i EU's strategi for vedvarende offshoreenergi foreslås konkrete skridt til at støtte den langsigtede bæredygtige udvikling af sektoren og fremhæver behovet for at investere yderligere i den net- og sammenkoblingsinfrastruktur, der er nødvendig for at fremme udviklingen af vedvarende offshoreenergi;

32. opfordrer de lokale og regionale myndigheder til at udvikle passende energistrategier med fokus på at støtte grænseoverskridende udbud og rationalisere brugen af energiinfrastrukturer;

33. mener, at der i forbindelse med havpagten bør insisteres på en videnskabeligt baseret og forsigtig tilgang til havminedrift for at undgå enhver potentiel irreversibel indvirkning på marine økosystemer og biodiversitet, bl.a. i betragtning af de sandsynlige afvejninger med andre økonomiske aktiviteter såsom fiskeri, akvakultur og turisme. Udvalget fremhæver i den forbindelse også, at det er vigtigt at gøre offentligheden mere bevidst om integreringen af havvindmølleparker og deres afgørende rolle i energiomstillingen;

34. understreger behovet for at bekæmpe alle former for forurening af havmiljøet, herunder kemisk forurening og plastforurening, ved hjælp af en »kilde-til-hav«-tilgang;

35. opfordrer EU til at spille en ledende rolle for at sikre vedtagelsen af en ambitiøs global plasttraktat, der omhandler hele livscyklussen for plast, herunder engangsplast, mikroplast og fiskeredskaber, samt farlige kemiske tilsætningsstoffer og forebyggende foranstaltninger med fokus på produktion og reduktion af plast.

Søtransport

36. Det Europæiske Regionsudvalg anerkender, at EU spiller en central rolle som international leder, hvor langt størstedelen af søtransporten reguleres af Den Internationale Søfartsorganisation (IMO);

37. understreger betydningen af skibsbygningsindustrien for mange kystregioner og af en europæisk skibsbygningsindustri for Europas strategiske uafhængighed. Udvalget opfordrer Kommissionen til at støtte innovation og bæredygtighed inden for skibsbygning;

38. påpeger, at EU's regelsæt på transportområdet ([6]) regulerer processen for håndtering af affald på land ved hjælp af bestemmelser, der sikrer tilgængeligheden af modtagefaciliteter i havne og aflevering af affald til disse faciliteter. Udvalget fremhæver, at det også er nødvendigt at tackle luftforurening fra skibsfart, både til søs og i havnene;

39. påpeger, at det er vigtigt, at der tages hensyn til Regionsudvalgets anbefalinger ([7]), navnlig med hensyn til behovet for at skabe incitamenter til at aflevere affald fra skibe til havnene, herunder gennem vedtagelse af en fælles afgift;

40. understreger den internationale søtransports betydning for europæiske havnebyer og -regioner og henviser til Regionsudvalgets udtalelse ([8]), hvori det anbefales, at »udviklingsudfordringer vedrørende havne og havnebyer indarbejdes i EU-tiltag inden for områderne transport, maritime industrier, havmiljøbeskyttelse og vandmiljø«. Udvalget glæder sig over den kommende vedtagelse af en EU-havnestrategi i 2026 og opfordrer til, at denne strategi imødekommer behovet for at dekarbonisere skibsfarten, tilpasse havneinfrastrukturen til klimaforandringerne og sikre omstillingen af EU's havne til en model, der er forenelig med planetens begrænsninger. Udvalget minder om, at energi er en større omkostning for sektoren. Nogle af udfordringerne ved at skifte til vedvarende og kulstoffattige energikilder er finansiering og flådekapacitetslofter, idet nye teknologier er forbundet med mere vægt end konventionelle dieselmotorer.

Beskyttelse og genopretning af miljøet, hav- og kystøkosystemer og biodiversitet

41. Det Europæiske Regionsudvalg anerkender den tætte forbindelse mellem bevarelse af økosystemer og beskyttelse af havets biodiversitet på den ene side og havrelaterede socioøkonomiske aktiviteter og fødevareproduktion på den anden. Udvalget fremhæver havenes rolle i kampen mod klimaforandringerne. Udvalget anerkender den rolle, som marine økosystemer, herunder vådområder og koralrev, spiller som naturlige stødpuder mod storm og kysterosion, og understreger deres rolle med hensyn til at beskytte infrastruktur, liv og levebrød mod ekstreme vejrforhold og langsomt opståede hændelser;

42. opfordrer til, at der i forbindelse med indsatsen for at nedbringe luftforureningen fra søtransport ved hjælp af afbalancerede foranstaltninger tages hensyn til, at visse regioner er dybt afhængige af søtransport for at kunne sikre deres forsyning af vigtige produkter;

([6]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/883 af 17. april 2019 om modtagefaciliteter i havne til aflevering af affald fra skibe, om ændring af direktiv 2010/65/EU og om ophævelse af direktiv 2000/59/EF (EUT L 151 af 7.6.2019, s. 116, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0883).

([7]) Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Lokale og regionale myndigheder, der beskytter havmiljøet (EUT C 300 af 27.7.2021, s. 36).

([8]) Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Fornyelse af havnebyer og havneområder (EUT C 207 af 30.6.2017, s. 25).

43. påpeger omfanget af EU-lovgivning og -regler om beskyttelse og genopretning af marine økosystemer og behovet for at opnå en »god miljøtilstand« i havene ([9]), hvilket understreger behovet for en afbalanceret videnskabs- og økosystembaseret tilgang til forvaltning af menneskelige aktiviteter til søs og kræver en udvidelse af beskyttede hav- og kystområder, som lider under dårlig gennemførelse ([10]);

44. gentager sin bekymring, som kom til udtryk i RU's udtalelse fra 2021 ([11]), over, at EU's havmiljø ikke opnåede en god miljøtilstand inden 2020;

45. påpeger, at EU's biodiversitetsstrategi for 2030 har til formål at beskytte mindst 30 % af EU's havområder, med 10 % under streng beskyttelse, og at genoprette marine økosystemer ved at reducere forurening, overfiskning og ødelæggelse af levesteder. Udvalget påpeger, at forordningen om naturgenopretning fastsætter retligt bindende mål om at genoprette mindst 20 % af de forringede marine økosystemer senest i 2030 og dermed øge biodiversiteten, kulstofbindingen og modstandsdygtigheden over for klimaforandringerne (se også den fælles fiskeripolitiks målsætninger samt den nye Kommissions overordnede mål om fødevaresikkerhed — politiske retningslinjer for den næste Europa-Kommission 2024-2029);

46. henviser til RU's udtalelse fra 2021 om *Bæredygtig blå økonomi og akvakultur* ([12]), hvori bæredygtig forvaltning af havene opstilles som en prioritet, og hvor der opfordres til, at den blå økonomi gennemføres inden for de miljømæssige grænser, der følger af planetens begrænsninger. Udvalget lægger også vægt på, at forenelig økonomisk udnyttelse af havene, der respekterer de marine levesteder, bør være rettesnor for offentlige og private investeringer;

47. bekræfter, at en ægte cirkulær økonomi baseret på ansvarlig produktion, reduceret forbrug, genbrug, reparation og genanvendelse er afgørende for at skabe betingelserne for en vellykket genopretning af biodiversiteten og for at vende miljøforringelsen;

48. understreger også betydningen af at forebygge forurening og lækage af farlige kemikalier for at undgå enhver interaktion med andre miljømæssige stressfaktorer, der kan have langsigtede og omfattende miljømæssige konsekvenser for land- og havmiljøet, som omhandlet i RU's udtalelse *Modstandsdygtig vandforvaltning til bekæmpelse af klimakrisen inden for rammerne af en europæisk blå pagt* ([13]). Udvalget fremhæver behovet for, at den kommende havpagt støttes af andre kommende politiske udviklinger såsom revisionen af REACH-direktivet for at tage hensyn til nye trusler såsom PFAS-forurening.

Forebyggelse, beredskab og tilpasning til klimaforandringerne

49. Det Europæiske Regionsudvalg erkender, at selv om det værst tænkelige scenario med hensyn til klimaforandringerne stadig kan undgås, vil virkningerne af allerede indlejrede klimaforandringer kunne mærkes af lokalsamfundene, navnlig i kystområderne. Udvalget peger på de lokale og regionale myndigheders rolle som de første responsenheder i forbindelse med hyppigere ekstreme vejrforhold forårsaget af klimaforandringerne. Derudover bør der udvikles tilpasningsstrategier til at håndtere klimaforandringernes indvirkning på havene, herunder stigende vandstande, forsuring samt plast-, næringsstof- og kemikalieforurening i havene;

([9]) Navnlig havstrategirammedirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/56/EF af 17. juni 2008 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets havmiljøpolitiske foranstaltninger (havstrategirammedirektivet) (EUT L 164 af 25.6.2008, s. 19)) og revisionen heraf, vandrammedirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT L 327 af 22.12.2000, s. 1)), den europæiske grønne pagt, EU's biodiversitetsstrategi for 2030 (2020) og EU's naturgenopretningslov (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1991 af 24. juni 2024 om naturgenopretning og om ændring af forordning (EU) 2022/869 (EUT L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj)), som indeholder et specifikt mål om at genoprette 20 % af havene senest i 2030, og handlingsplanen for nulforurening (2021).

([10]) Revisionsretten, særberetning nr. 26/2020, Havmiljø: EU-beskyttelsen spænder vidt, men stikker ikke dybt.

([11]) Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Lokale og regionale myndigheder, der beskytter havmiljøet (EUT C 300 af 27.7.2021, s. 36).

([12]) Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Bæredygtig blå økonomi og akvakultur (EUT C 97 af 28.2.2022, s. 36).

([13]) Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Modstandsdygtig vandforvaltning til bekæmpelse af klimakrisen inden for rammerne af en europæisk blå pagt (initiativudtalelse) (EUT C, C/2024/5367, 17.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5367/oj).

50. gør opmærksom på RU's forslag til Kommissionen om at arbejde på at styrke modstandsdygtighedsdimensionen i de politiske værktøjer med henblik på at fremme de lokale og regionale myndigheders katastrofeindsatskapacitet og økonomiske modstandsdygtighed og langsigtet vækst i hele EU;

51. mener, at pagten bør omfatte udarbejdelse af lokale klimatilpasningsplaner, herunder passende katastrofeberedskabsplaner i kystområder, som under hensyntagen til særlige lokale forhold muliggør effektiv forebyggelse, beredskab og reaktion på pludselige kriser, navnlig i forbindelse med ekstreme vejrforhold samt langsomt opståede processer;

52. fremhæver behovet for at styrke fødevaresystemer baseret på lokale forsyningskæder for at sikre langsigtet modstandsdygtighed og robuste samfund;

53. mener, at havpagten skal sikre en retfærdig og fair overgang, der støtter regioner i den yderste periferi samt ø- og kystsamfund ved at sikre dem socioøkonomisk bæredygtighed, jobbeskyttelse, social velfærd og aktiv deltagelse i udformningen af politikker, der påvirker deres levebrød, og ved at opretholde princippet om »retten til at blive« for regioner i den yderste periferi samt ø- og kystsamfund med en forbedring af adgangen til og kvaliteten af offentlige tjenester, boliger, konnektivitet, transport, uddannelse og job.

Særlige regionale behov og krav

54. Det Europæiske Regionsudvalg minder om, at regionerne i den yderste periferi og øregionerne er særligt afhængige af havene for at sikre deres transportforbindelser, forsyning og udvikling af økonomiske aktiviteter. De har særlige behov og kræver ad hoc-foranstaltninger for at sikre en holdbar logistik for borgernes liv og levebrød, herunder i forbindelse med deres afhængighed af luft- og søtransport, for at sikre deres konnektivitet og forsyninger.

International havforvaltning

55. Det Europæiske Regionsudvalg anerkender den centrale betydning af forvaltningsstrukturer, der er etableret på globalt plan ([14]) og EU-plan ([15]), og som gør det muligt at forvalte havene og udnytte deres ressourcer på en bæredygtig måde;

56. minder om, at regionerne i den yderste periferi er af stor geostrategisk værdi for Den Europæiske Union på grund af deres særlige beliggenhed, deres grænseoverskridende karakter, deres fordeling på det maritime verdenskort samt den frie bevægelighed i deres farvande, som ikke indskrænkes på grund af sikkerhedstrusler;

57. I betragtning af, at de perifere områders eksklusive økonomiske zoner er meget vidtstrakte, hvilket i høj grad bidrager til, at EU har den største eksklusive økonomiske zone i verden, bør disse regioner desuden tillægges større relevans og tilføres yderligere operationelle midler for at sikre, at de rent faktisk udgør EU's spydspids inden for integreret havforvaltning;

58. minder om Regionsudvalgets udtalelse *Et styrket bæredygtigt og effektivt grænseoverskridende samarbejde med vores naboer* ([16]), hvori udvalget understreger, »at der er behov for et bedre struktureret maritimt grænseoverskridende samarbejde«;

59. mener, at EU kan gå foran med et godt eksempel og inspirere andre områder til at følge lignende tilgange. Udvalget understreger, at pagten bør bidrage til at forbedre en effektiv intern forvaltning og samtidig etablere et deltagelsesbaseret samarbejde med grænseoverskridende regioner uden for Unionen, der bygger på og styrker EU's tilgang med flerniveaustyring, som sikrer tæt inddragelse af de lokale og regionale niveauer i forbindelse med udformning og gennemførelse af politikker. Udvalget foreslår at udnytte EU's havdiplomati til at bidrage til bæredygtig udnyttelse af havressourcerne på verdensplan.

([14]) De Forenede Nationers havretskonvention.

([15]) Den integrerede havpolitik, havstrategirammedirektivet, den fælles meddelelse om EU's internationale dagsorden for havforvaltning og EU-strategien for biodiversitet 2030.

([16]) Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Et styrket bæredygtigt og effektivt grænseoverskridende samarbejde med vores naboer (EUT C, C/2024/1038, 9.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1038/oj).

Menneskelig kapital, forskning og innovation

60. Det Europæiske Regionsudvalg mener, at pagten bør bidrage til at fremme øgede investeringer i havforskning for at afhjælpe videnkløften, navnlig inden for biodiversitet, økosystemtjenester, klimapåvirkninger og i beskyttelse af undervandskulturarv samt i nye teknologiske og forretningsmæssige muligheder i overensstemmelse med princippet om ikke at gøre skade. Udvalget foreslår, at lokal viden og lokale netværk udnyttes, så kystområderne kan blive knudepunkter for forskning og innovation. Udvalget foreslår at fremme en passende rolle for de lokale og regionale myndigheder i den nye globale styring med udgangspunkt i RU's repræsentation på FN's havkonference i Nice i juni 2025. Udvalget anbefaler at styrke samarbejdet med internationale organisationer og tredjelande, så udfordringer forbundet med havne kan løses på verdensplan. Udvalget opfordrer til politikkohærens, gennemsigtige vurderinger af politikkernes virkning og styrket anvendelse af de eksisterende foranstaltninger. Gennemførelsen af de eksisterende instrumenter og foranstaltninger bør styrkes og EU's rolle som lovgivningsleder på disse områder konsolideres. Udvalget taler for en integreret strategi for kystområderne og platforme for dialog for videnskabsfolk, politiske beslutningstagere, erhvervslivet og civilsamfundet. Udvalget fremhæver, at der bør lægges vægt på en bæredygtig blå økonomi for kystsamfund, og at EU's politikker og budgetter bør bringes i overensstemmelse med bæredygtighedsmålene. Desuden bør man fremme indsamling og deling af videnskabelige data som input til politiske beslutninger, styrke forskningens og innovationens rolle til støtte for beslutningstagningen og forbedre den videnskabeligt baserede generelle viden samt opbygningen af kapaciteter til havforvaltning. Derudover bør man imødekomme behovet for en infrastruktur til havobservation, herunder en styrkelse af kapaciteterne i have og kystområder, samt foretage en omfattende integreret vurdering af havmiljøets tilstand, herunder af de socioøkonomiske aspekter;

61. opfordrer kystregioner til at overveje at udvikle »blå strategier for intelligent specialisering« som supplement til eksisterende regionale strategier for intelligent specialisering;

62. understreger, at man for at gøre EU's interne forvaltning mere effektiv er nødt til at anlægge en integreret tilgang til havpolitik, med inddragelse af alle offentlige organer og myndigheder med speciale i havforvaltning. Udvalget påpeger desuden behovet for øget koordinering mellem de involverede aktører for at lette vidensstyringen;

63. glæder sig over det lovgivningsforslag, som Europa-Parlamentet har vedtaget om »bæredygtige skibsbrændstoffer«, navnlig oprettelsen af en havfond til forbedring af skibes energieffektivitet og levering af støtte til investeringer, der har til formål at bidrage til dekarbonisering af søtransport. Udvalget henviser til RU's udtalelse fra 2024 om »Den fælles fiskeripolitik i praksis: kurs mod bæredygtige og modstandsdygtige kystsamfund i EU«, hvori man fremhævede behovet for støtteberettigelse til en retfærdig omstilling til miljøvenligt fiskeri. Udvalget fremhæver behovet for en retfærdig omstilling for alle maritime økonomiske aktiviteter for at sikre deres langsigtede modstandsdygtighed og konkurrenceevne. Udfaldet bifalder det forslag, som blev vedtaget i november 2024 om »Fuel EU Maritime — Sustainable maritime fuels«. Udvalget understreger, at hvis fiskerflåden skal kunne anvende vedvarende energikilder, er det nødvendigt at overvinde de eksisterende hindringer gennem koordinering og samarbejde mellem interessenter, udfylde huller i viden og teknologi gennem forskning og innovation, udvikle færdigheder og opbygge en arbejdsstyrke, der er tilpasset energiomstillingen, samt forbedre erhvervsklimaet, herunder finansieringsmulighederne;

64. støtter idéen om, at havpagten skal være det første skridt i udviklingen af en sammenhængende lovgivningsmæssig og ikkelovgivningsmæssig ramme for havene med en havlov samt af fremtidige koordinerede revisioner af eksisterende lovgivning såsom Havstrategirammedirektivet og direktiverne om maritim fysisk planlægning.

Bruxelles, den 3. april 2025.

Kata TÜTTŐ
Formand
for Det Europæiske Regionsudvalg